

Jaarverslag 2024 van de Stichting Oud Deventer (SOD)

Het Algemeen Bestuur bestaat uit negen leden; daarnaast neemt een vaste adviseur van de kant van Heemschut deel aan onze vergaderingen. De gemeente verleent het Algemeen Bestuur van de SOD gastvrij onderdak voor zijn bestuursvergaderingen. In 2024 kwam het AB zevenmaal in het Stadhuis bijeen.

via ons mailadres of telefonisch bereiken ons regelmatig verzoeken om informatie over de meest uiteenlopende onderwerpen die betrekking hebben op ons aandachtsgebied. De vragen worden zo goed mogelijk beantwoord met de kennis van onze bestuursleden of doorgeleid naar andere partijen.

Contacten

De Stichting Oud Deventer onderhoudt regelmatig contacten met de gemeente Deventer. Zo is er tweemaal per jaar een zogenoemd 'overleg erfgoedpartijen': de gemeente overlegt samen met Heemschut, de Stichting Industrieel Erfgoed Deventer (SIED) en de SOD over zaken die van belang zijn bij het beschermen van gebouwd erfgoed. Daarnaast is er eenmaal per jaar een bestuurlijk overleg tussen de betrokken wethouder en de SOD. Dit zijn de vaste jaarlijkse ontmoetingen met de gemeente, maar ook op andere tijdstippen is er schriftelijk of mondeling contact: een brief gericht aan het College over een actueel onderwerp, een telefoontje of ontmoetingen in de wandelgangen. Natuurlijk heeft de SOD ook regelmatig contacten met Heemschut en de SIED. Waar nodig ondernemen we gezamenlijk actie of bepalen we ons standpunt. Verder volgen we de agenda van de PAR (Planadviesraad, Welstandscommissie) en wonen we de vergaderingen van de PAR op de publieke tribune bij als er onderwerpen aan de orde zijn die onze aandacht behoeven.

Wat waren de belangrijkste activiteiten van de Stichting Oud Deventer in 2024?

Jonger erfgoed

Veel woonwijken die gebouwd zijn na de oorlog, staan er langzamerhand al heel wat jaren en zijn daardoor aan renovatie toe. Zij hebben (nog) geen monumentale status en missen dus bescherming. Er is dan ook al veel gesloopt. Hier ligt een taak voor de SOD. Er zijn duidelijke verschillen zichtbaar

Het Oostrik is een post 65-wijk

in de opzet van deze stadsdelen, die voortkomen uit de tijdgeest van de periode waarin ze gebouwd zijn. Het gaat hier meestal niet om monumentale panden, maar om gebouwen met kenmerken die specifiek zijn voor de tijd van ontstaan. En vooral belangrijk is de structuur van de wijk als geheel, waarin het groen steeds een belangrijke rol speelt. Om de aandacht te vestigen op dit jongere erfgoed hebben we in 2021 een overzicht gepubliceerd van de periode direct na de oorlog, *Licht, lucht en ruimte in Deventer. Wederopbouwarchitectuur 1945-1963*. In de laatste *Nieuwsbrieven* staan artikelen over de post 65 architectuur (1965-1990).

Hoogbouw

De *Visie op Hoger Bouwen* in Deventer is intussen vastgesteld. De *Visie* is onderdeel van de *Welstandsnota* en geeft richtlijnen voor toekomstige plannen om hoger te bouwen. In de voorbereidingsfase heeft de SOD een visie ontwikkeld, die aan de gemeente is aangeboden. Naar ons oordeel is het essentieel dat de horizon van de historische kern vrij blijft en de zichtlijnen onbelemmerd. We hebben daaruit conclusies getrokken over locaties waar hoogbouw mogelijk is en welke hoogten moeten worden aangehouden. Al deze punten zijn integraal overgenomen in de *Visie* van de gemeente. Een mooi resultaat.

Broederenplein, Ursula en de 11.000 maagden
(foto Wikimedia)

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Op die datum zijn talloze wetten en vele andere regelingen samengevoegd in één wet. Wat betekent dat voor ons als erfgoedpartij? De wet bepaalt in algemene zin hoe moet worden omgegaan met de fysieke leefomgeving. De gemeente is verplicht een Omgevingsplan op te stellen met concrete regels voor het totale grondgebied van de gemeente. Als eerste dient te worden opgesteld de zogenoemde Omgevingsvisie met een inventarisatie van al hetgeen de gemeente wil behouden en welke ontwikkelingen de gemeente daarbij voor ogen heeft. Het Omgevingsplan is vervolgens de 'vertaling' van de Omgevingsvisie. De gemeente heeft tot 2032 de tijd om dit Omgevingsplan vorm te geven. Tot die tijd geldt een tijdelijk Omgevingsplan. In de wet is opgenomen dat bij iedere verandering in de fysieke leefomgeving participatie in de besluitvorming verplicht is. De gemeente bepaalt hoe die participatie vorm moet krijgen. We zullen alert moeten zijn en vaak zelf het initiatief moeten nemen. Om beter voorbereid te zijn, bezochten vertegenwoordigers van de SOD, Heemschut en de SIED in februari de informatiebijeenkomst over de Omgevingswet met Hans Buys van Heemschut als spreker. In onze Nieuwsbrief 53 (mei 2024) staat een informatief artikel over de betekenis van de Omgevingswet voor de erfgoedverenigingen

Grote Kerkhof: Fontein Bürgi

Voor de Fontein Bürgi, gemaakt door de Zwitsers-Nederlandse steenhouwer Jeannot Bürgi, diende een nieuwe locatie gezocht te worden: de fontein stond op het Grote Kerkhof, maar bij de herinrichtingsplannen was niet voorzien in herplaatsing. Bij de gemeentelijke inventarisatie voor een nieuwe locatie heeft de Stichting Oud Deventer de voorkeur uitgesproken voor de ruimte rondom de Broederenkerk. Dit standpunt is door de gemeente overgenomen in de nieuwe aankleding van deze ruimte. Daar heeft het kunstwerk van dezelfde kunstenaar, Ursula en de 11.000 maagden, ook weer een plek gevonden.

De flats aan de P.C. Hooftlaan

P.C. Hooftlaan 1-95

Deze vijf portiekflats, gelegen in de wijk Zandweerd Noord, zijn een mooi voorbeeld van woningbouw uit de naoorlogse periode. De flats zijn eigendom van Woonbedrijf Ieder1, dat plannen had voor sloop en daarna nieuwbouw. Zowel de Stichting Oud Deventer als Heemschut is van mening dat de flats en de bijbehorende groenvoorziening behouden moeten blijven. De Stichting Oud Deventer heeft eind 2023 dan ook een verzoek ingediend om de flats en de bijbehorende groenvoorziening aan te wijzen als gemeentelijk monument. Inmiddels heeft een overleg plaatsgevonden tussen Woonbedrijf Ieder1 en onze Stichting. We zijn blij dat het Woonbedrijf alsnog heeft besloten af te zien van sloop en over te gaan tot renovatie van de portiekflats.

Huisvesting Collectie Overijssel

De Collectie Overijssel biedt onderdak aan archieven van de twaalfde tot en met de twintigste eeuw en heeft twee vestigingen, in Zwolle en in Deventer. Er is een nieuw gebouw nodig voor de archieven. Dit betreft ook de huisvesting van de Athenaeumbibliotheek (sinds 1560), op dit moment in Klooster 12. De provincie Overijssel beslist daarover. Wij maakten aan de gemeente onze zorgen kenbaar over het mogelijk verdwijnen van unieke eeuwenoude archiefstukken uit onze stad. De Provincie heeft inmiddels de keuze gemaakt voor een nieuw centraal Collectiecentrum van Collectie Overijssel in Deventer, waardoor de collectie van de Athenaeumbibliotheek voor Deventer behouden blijft. Het streven is om in 2028, het jaar waarin de provincie Overijssel 500 jaar bestaat, de nieuwe locatie aan de Hanzeweg 19 te openen.

Topicus

Heemschut en SOD hebben in april en november 2024 gezamenlijk per brief gereageerd op het Masterplan en het aangepaste Masterplan van (de ontwikkelaar van) Topicus. Het betreft de invulling van het carré Singel/Keizerstraat/Brinkpoortstraat/Singelstraat. De maximale bouwhoogte van het hoogste blok is mede door onze inspanningen teruggebracht van 40 meter naar 25 meter. Dit is tevens de hoogte van de

HEMA (HCO)

Afgesloten projecten

- Laboratoriumgebouw Gooszenstraat: de status van monument is niet haalbaar gebleken en het gebouw is intussen afgebroken.
- Voormalige LTS Keurkampstraat (wederopbouwperiode) waarin opgenomen het kunstwerk van de Deventer kunstenaar Jo Pessink: de SOD en Heemschut hebben gepleit voor behoud van het kunstwerk, ook al ziet het ernaar uit dat het pand gesloopt gaat worden.

Afscheid secretaris

Eind 2023 hebben we afscheid genomen van onze secretaris (van 2010-2023) Neelco Osinga. Vanwege zijn enorme verdiensten voor de SOD is hij tijdens een feestelijke bijeenkomst in januari 2024 benoemd tot erelid. Zie ook het interview met Neelco Osinga in *Nieuwsbrief 53* (mei 2024).

Publiciteit

Twee nieuwsbrieven zijn uitgegeven in 2024, in mei en in november. Nieuwsbrieven worden verzonden naar onze donateurs, andere erfgoedpartijen en overige belangstellenden en ze liggen voor belangstellenden bij de boekhandels en de bibliotheek. Verder zijn ze te lezen op onze website. Daarnaast is onze flyer vernieuwd. De pakkende tekst op de flyer luidt: "Erfgoed heeft de toekomst!" We delen deze flyer uit en leggen hem op verschillende plaatsen. Ook zetten we onze voorzichtige eerste stappen op Instagram. Voor een bedrag van € 30 per jaar is men donateur van de Stichting. Als welkomstgeschenk wordt het boek *Licht, lucht en ruimte in Deventer-wederopbouwarchitectuur 1945-1963* uitgereikt. Dit boek, de derde uitgave van de SOD, is niet meer in de boekhandel verkrijgbaar. Wie geen donateur is, kan het boek voor € 15 bij de secretaris van de stichting kopen en voor donateurs is het boek gratis verkrijgbaar.

Ida Jager, secretaris
secretariaat@oud-deventer.nl

Topicus: De oude kweekschool blijft staan

toneeltoren van de Schouwburg, die gelegen is naast genoemd carré. Ons speerpunt blijft de maximale hoogte terug te brengen naar de 'Deventer laag': een hoogte van 16,5 meter, zoals vermeld in het bestemmingsplan en ook genoemd in de *Visie op Hoger Bouwen*. Voorts pleiten we voor schuine daken, passend bij de overige Singelbebouwing.

HEMA

Voor het pand van de Hema aan de Korte Bisschopstraat bestaan plannen voor 'optopping' en aanpassing van de voor-gevel. Onder 'optopping' wordt verstaan: het aanbrengen van een of meerdere nieuwe bouwlagen bovenop een bestaand gebouw. Zo kan bestaande bebouwing beter benut worden zonder gebruik te maken van extra grondoppervlak. Gezien de bijzondere architectuur van het Hemapand staat de SOD afwijzend tegenover deze plannen. De Hema aan de Korte Bisschopstraat is in 1968 in modernistische stijl gebouwd. Architect was Abraham Elzas (1907-1995), die in opdracht van de Bijenkorf 36 Hemavestigingen heeft ontworpen. Wij doen op dit moment nog onderzoek naar de cultuur-historische en architectonische waarde van het pand om nader te bepalen of we de gemeente gaan verzoeken het pand aan te wijzen als gemeentelijk monument.